

**Laudatio pentru academicianul Petre T. Frangopol, citit de prof. univ. dr. Mihai Gîrțu, prorector al Universității „Ovidius”
Constanța**

„Petre T. Frangopol - cercetător de excepție și ctitor de școli de cercetare; promotor al valorilor autentice în învățământ și cercetare.

Petre Frangopol s-a născut la 26 mai 1933, văzând lumina zilei într-o casă de pe strada Marc Aureliu, în inima Constanței. Este descendent al unei vechi familii de origine greacă, forțată să emigreze la mijlocul secolului al XIX-lea din Mesemvria (Nessebar), în Bulgaria. Așa cum singur mărturisește, tatăl său, Theodor Frangopol, l-a dus la școala primară cu predare în limba română, spunându-i „tu ai nume grecesc, dar să știi că ești român” și continuând „am luptat pe front pentru această țară, să o iubești ca și mine”.

A absolvit Liceul „Mircea cel Bătrân” în 1951 și Institutul Politehnic din Iași în 1956, ca inginer chimist. Beneficiind de înființarea Institutului de Fizică Atomică de la Măgurele, a urmat cursuri postuniversitare de radiochimie și tehnologii nucleare la Universitatea din București în 1957, sub îndrumarea academicianului Horia Hulubei. În urma absolvirii cursului, a fost angajat la IFA, pentru a pune bazele cercetărilor de radiochimie.

În perioada 1958-1964, a fost detașat la Facultatea de Chimie Industrială a Institutului Politehnic București, unde a lucrat în laboratorul de chimie organică, condus de academicianul Costin Nenițescu. În perioada respectivă a avut contribuții importante la știința românească, pregătind, pentru prima dată în țară, Iod-131, izotop utilizat pe scară largă pentru tratarea bolilor tiroidei. În perioada 1961-1963 a lucrat împreună cu academicianul Alexandru Balaban la producția de materiale organice pentru detectori cu scintilație, cu scopul de a evita importul acelor compuși.

Revenit la IFA, în perioada 1964-1974 a avut o contribuție majoră la crearea și dezvoltarea Laboratorului de Compuși Organici Marcați

Izotopic, în cadrul căruia a studiat utilizarea compușilor organici ca agenți de răcire pentru reactoarele nucleare. În 1968 și-a susținut teza de doctorat la Institutul Politehnic din Timișoara, cu tema „Radicali liberi stabili din clasa diaril-azotului”, sub îndrumarea academicianului Giorgio Ostrogovich. Studiile sale au cunoscut o recunoaștere internațională foarte rapidă, fiind citate în monografiile de specialitate ale momentului. Această recunoaștere timpurie i-a permis obținerea unor burse post-doctorale la instituții de prestigiu din Canada, SUA și Germania.

După finalizarea burselor post-doctorale, s-a întors la IFA, unde, în perioada 1974-1994, a urcat toate treptele consacrării științifice. În acei ani a inițiat noi direcții de cercetare în România, precum producția de izotopi radioactivi de Galiu-67 și Indiu-111, utilizați în diagnoza cancerului. De asemenea, a sintetizat compuși organici marcați cu Carbon-14, folosiți la determinarea productivității primare a planctonului în ecosistemul acvatic românesc, descoperire care l-a atras recunoașterea Institutului Oceanografic Internațional, care l-a primit în rândurile sale în 1999.

Distrugerile cauzate de cutremurul din 1977 laboratorului pe care l-a inițiat și condus au creat premisele unui nou început, îndreptând temele de cercetare către biofizică și biochimie. În anii '80 a lucrat la înțelegerea modului în care anestezicele locale influențează membranele biologice și a studiat interacțiunile moleculare dintre proteine și lipide, pentru a înțelege transferul unor medicamente prin membrane celulare. Dincolo de valoarea lucrărilor publicate, este de remarcat mărturisirea academicianului Benga, care a afirmat că, în perioada respectivă, a învățat de la Petre Frangopol cum să conceapă propuneri de proiecte pentru a obține finanțare internațională.

Preocupările sale științifice nu au încetat după pensionare, fiind activ alături de universitari de la Iași și Cluj, în abordarea unor teme legate de interacțiunea dintre sistemul imunitar și tumorile canceroase sau de excitabilitatea membranelor biologice. Având vocație de ctitor, a înființat laboratoare de biofizică și la universitățile la care a fost profesor asociat, folosind fonduri pe care le-a atras din granturi

internaționale.

De-a lungul întregii sale cariere, uneori cu riscul de a-și pierde locul de muncă, Petre Frangopol a fost un susținător neobosit al valorilor autentice. Cele șapte volume intitulate „Mediocritate și Excelență - O Radiografie a Științei și Învățământului din România”, publicate în perioada 2002-2019, au pus în dezbatere problemele cu care s-au confruntat învățământul superior și cercetarea pe parcursul acestei lungi perioade de tranziție. În 2004 a publicat volumul „Elite ale cercetătorilor din România. Matematică, fizică, chimie”, în care prezintă biografiile a 21 de cercetători, dintre care 7 au devenit ulterior membri ai Academiei Române. Printre personalitățile de anvergură internațională pe care le-a readus în atenția comunității se află și marele fizician dobrogean Geavit Musa, un alt absolvent al Liceului „Mircea cel Bătrân” și un neobosit susținător al programelor de fizică de la Universitatea „Ovidius”. Mai recent, în 2018, a cinstit Centenarul Unirii, coordonând apariția lucrării „Istoria chimiei românești”, sub patronajul Academiei.

Petre Frangopol a scris, dar a și militat activ pentru recunoașterea adevăratelor valori. A sprijinit candidaturile la Academie ale unor cercetători de mare valoare, ale căror dosare erau „puse bine” în dulapuri. Dincolo de susținerea cercetătorilor consacrați, a sprijinit în mod constant și tinerii merituoși. La recomandarea sa, mulți dintre aceștia au fost primiți la studii doctorale peste hotare și au devenit apoi profesori în universități de prestigiu din străinătate.

În perioada 2002-2010, i-a sprijinit pe academicienii Ioan Dumitrache și Emil Burzo, aflați la conducerea Consiliului Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior, în efortul de a promova criterii și standarde de evaluare moderne, recunoscute internațional. Criteriile pe care le-a propus au stat la baza alocării prin competiție a fondurilor pentru granturile de cercetare. Apoi, în 2012, a devenit redactorul-șef al Revistei de Politica Științei și Scientometrie, pe care a coordonat-o până în 2016, când ministerul i-a sistat finanțarea. În paginile revistei au fost prezentate opinii, analize, propuneri coerente pentru reformarea sistemul de educație și cercetare din România. Chiar dacă,

de-a lungul timpului, miniștrii care s-au perindat au ignorat multe dintre soluțiile propuse, o bună parte dintre acestea își păstrează valabilitatea și așteaptă încă să fie puse în practică.

Ca recunoaștere pentru contribuțiile sale importante în biofizică, în 1990 Petre Frangopol a primit premiul „Constantin Miculescu” al Academiei Române, iar în 2006 INFN-HH i-a acordat diploma „Horia Hulubei” pentru contribuția sa remarcabilă la dezvoltarea IFA. Activitatea sa a fost recunoscută și prin alegerea sa în comitetele de redacție ale unor reviste internaționale de mare prestigiu, precum *Scientometrics* și *Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry*. În 2012, a avut loc consacrarea meritelor sale deosebite, atunci când Academia Română i-a acordat titlul de membru de onoare. În 2018, la împlinirea a 85 de ani, Academia și-a arătat aprecierea, dedicând-i o sesiune aniversară.

La final, este demn de amintit faptul că, deși a primit diverse oferte de a rămâne în străinătate, a ales mereu să se întoarcă în țară. Ignorând colegii care glumeau pe seama sa ca fiind un „înapoiat”, Petre Frangopol a optat să onoreze memoria tatălui său, cel care păstra cu atâta grijă actul de cetățean român semnat de însuși Regele Carol I. Dacă tatăl său a luptat pentru România în tranșeele Primului Război Mondial, Petre Frangopol a luptat pentru țara sa pe frontul științei și al educației.

Domnule profesor, v-am cunoscut întâi ca apărător al valorilor veritabile în știință și apoi ca iubitor al Constanței, al istoriei, culturii, tradițiilor locuitorilor ei. Ați fost în toți acești ani și veți fi mereu pentru mine un model de înțelegere și de blândețe, de răbdare și de tenacitate, de dârzenie și de modestie. Dați-mi voie să vă citez și să afirm răspicat: alături de dumneavoastră sunt mândru că «sunt constănțean, sunt dobrogean, sunt român!»”